

Kenneth Jonsson 1998, *Myntfynden från Eketorps fornborg*. I: Eketorp-III.
Den medeltida befästningen på Öland. Artefakterna.

(endast vikingatida mynten sidan 180-181)

Myntfynden från Eketorps fornborg

Inledning

Vid utgrävningarna i Eketorps fornborg påträffades sammanlagt 439 mynt, samtliga i silver. De har tillförts Kungl. Myntkabinettet, Stockholm (KMK 101339 – största depåfyndet; KMK 101340 – övriga fynd). Mynten tillhör de vikingatida och tidigmedeltida perioderna.

<i>Tidsperiod</i>	<i>Inhemska</i>	<i>Utländska</i>	<i>Totalt</i>
Vikingatid	–	2	2
Medeltid	435	2	437

Med undantag för folkvandringstiden, då öst- och västromerska solidi i guld cirkulerade i Sverige, täcker myntfynden de perioder då det fanns en bebyggelse i borgen. Antalet solidifynd är betydligt färre – totalt har endast 308 ex. hittats på Öland – än myntfynden under vikingatid (9.907 ex. på Öland), och tidig medeltid (2.469 ex. på Öland exkl. Eketorp). (Dessa och följande siffror beträffande vikingatida mynt bygger på Jonsson 1996). Det är därför inte förvånande att solidi saknas i Eketorp.

De vikingatida mynten

Bakgrund

Vad gäller myntfynd är vikingatiden den rikaste perioden i Sverige med sammanlagt inte mindre än 225.053 ex. Härav är 147.916 ex. funna på Gotland, medan de närmast fyndrikaste områdena är Skåne (24.355 ex.), Öland (9.907 ex.), samt Uppland (8.783 ex.).

Karaktäristiskt för vikingatiden var den omfattande myntimporten där islamiska, tyska och engelska mynt var de helt dominerande, och sammanlagt omfattar mer än 90 % av fyndmynten. Svenska mynt präglades bara under en kort period, ca 995–1030/5, och utgjorde då aldrig mer än 1–2 % av mynten i cirkulation i det dåtida Sverige. Ett utmärkande drag för myntcirkulationen, där mynten p.g.a. av sina olika vikter måste ha värderats utifrån sin vikt, är att mynten stannade kvar i cirkulation under mycket lång tid. En genomsnittlig cirkulation låg sannolikt på ca 30 år, d.v.s. att först 30 år efter präglings-/importtillfället har hälften av de importerade mynten försvunnit ur cirkulation.

Beskrivning

Av mynten funna i Eketorp tillhör vardera ett ex. den äldre resp. den yngre delen av perioden.

Kalifatet

1. Samanid. Ismail b. Ahmad, Tashkent (al-Shash), 286 e.H. (899/900 e.Kr.), dirham. Tbg IX, 27, fig. 85.

Tyskland

2. Strassburg. Kejsar Heinrich II, 1014–1024, pfennig. Dbg 920, fig. 86.

Tolkning

Under den äldre vikingatiden, ca 800–970, var det mynt österifrån, från Kalifatet, som helt dominerade myntimporten. Med utgångspunkt från myntfynden hade Öland sin glansperiod under detta skede. Av de totalt 68.595 islamiska mynten i svenska fynd är 50.533 funna på Gotland, men sedan följer Öland med 5.757 ex., Småland med 2.862 ex. och Uppland med 2.309 ex.

Fig. 85

Fig. 86

Dirhamen i Eketorp tillhör perioden med den mest livaktiga importen och med ledning av att den är hel och välbevarad kan man anta att den hamnat i jorden under första hälften av 900-talet.

Under den senare delen av vikingatiden, ca 970–1140, dominerar de tyska (94.459 ex.), och engelska mynten (42.165 ex.), i myntfynden. Öland intar under denna tid en viktig roll i handelsströmmarna men hade uppenbarligen ändå inte samma framträdande roll som under det äldre skedet (tyska – 2.468 ex., engelska – 368 ex.). På Öland sker också en förändring och koncentration av fyndplatsernas lokalisering, så att de efter mitten av 1000-talet främst påträffas i Köpingsvikområdet. Det tyska myntet i Eketorp tillhör en mycket vanlig mynttyp från Strassburg som var en stor myntort vid Rhen. Även detta mynt är välbevarat, och trolig nedläggningstid är första hälften av 1000-talet.

Vid större undersökningar av vikingatida boplatser i t.ex. Mälardalen eller på Gotland är det regel att man hittar mynt. Att endast två mynt tillhör det vikingatida skedet i Eketorp tyder därför inte på att det fanns en omfattande, kontinuerlig bebyggelse på platsen, utan tyder snarast på en extensiv, sporadisk bebyggelse.

De medeltida mynten

Bakgrund

I motsats till vikingatiden dominerar den medeltida myntcirkulationen helt av inhemska mynt. När den äldsta medeltida myntningen inleddes hade det förflutit drygt 100 år sedan den vikingatida upphörde, ca 1030/5. I Sverige fanns nu tre regioner med olika mynträskningar (fig. 87).

Svealand	1 mark = 192 penningar
Västra Götaland	1 mark = 384 penningar
Östra Götaland samt Gotland	1 mark = 288 penningar

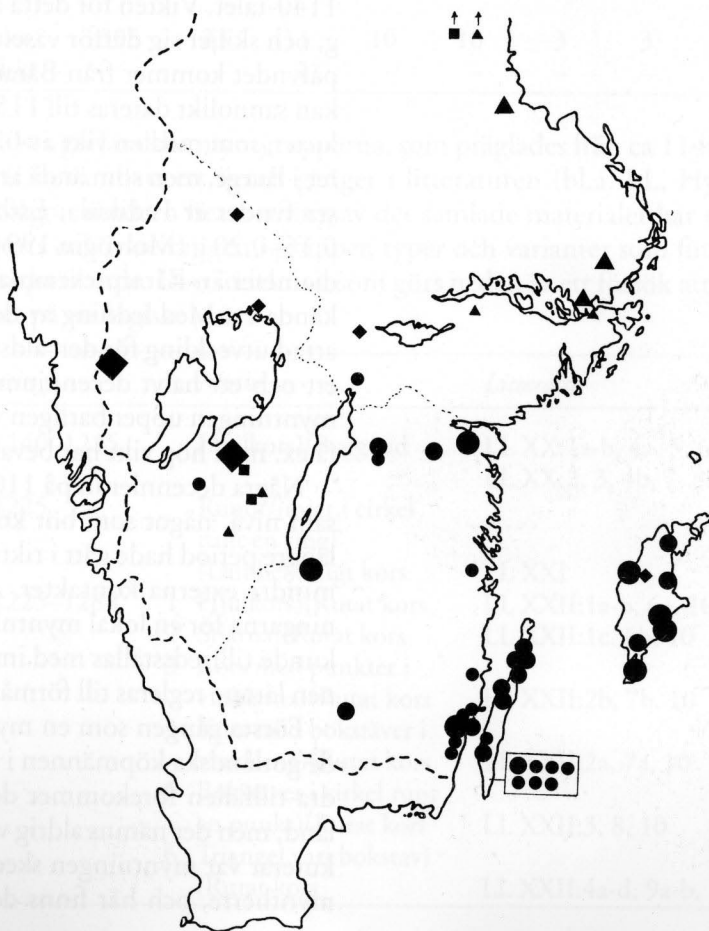

Fig. 87 Depåfynd från perioden ca 1175-1250 inom Sveriges dåtida gränser.